

בס"ד

לעומקו של מקרא

דברי עומק בפרשת השבוע

ערש"ק

נצבים וילך

ה'תשפ"ג

ז' דנחמתא

לעומקו של מקרא נצבים וילך

לתלמידיו [ברכות כח:]: וכשאתם מתפללים דעו לפני מי אתם עומדים.

וכן על דרך הדרש מובא במדרש רבה (שמות, פרשה טו, ו') שדמה הקדוש ברוך הוא את ישראל למלאכים, בעת התפילה, במלאכים נאמר שרפים עמדים ממעל לו, וב'ישראל נאמר אתם נצבים היום. המלאכים אומרים בכל יום: קדוש קדוש קדוש, ו'ישראל אומרים: אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. המלאכים נקראו אש, דכתיב משרתיו אש להט, ו'ישראל כמו כן, דכתיב והיה בית יעקב אש. המלאכים מתחדשין בכל יום ומקלסין להקדוש ברוך הוא והן חוזרין לנהר אש שיצאו ממנו ושוב האלהים מסדשן ומחזירן כשם שהיו בראשונה, שנאמר חדשים לבקרים, כן ישראל משתקעין בעונות מיצר הרע שיש בגופו, וחוזרין בתשובה והאלהים בכל שנה סולח לעונותיהם ומחדש לבם ליראתו, שנאמר ונתתי לכם לב חדש. ע"ש.

וכן מצינו בתפילת חנה שאמרה לעלי הכהן אני האשה הנצבת עמכה בזה. ופירשו רבותינו (ברכות לא ע"ב)

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות
לטל': 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עילית

ניתן להצטרף לתפוצת מייל

דוא"ל: leshem895@gmail.com

נצבים היום

אתם נצבים היום כלכם לפני יהו'ה
אלהיכם ראשיכם שבטיכם
זקניכם ושטריתכם כל איש ישראל:
טפכם נשיכם וגרף אשר בקרב
מתגיה מחטב עצידה עד שאב
מימיה.
(כט, ט'-י')

על דרך הפשט פירש רש"י מלמד שכנסם משה לפני הקב"ה ביום מותו להכניסם בברית.

ולעומקו של מקרא, תרמוז הפרשה לתפילת העמידה. וידויק ברש"י באומרו מלמד שפנסם לפני הקב"ה ואין התפילה נשמעת אלא בבית הכנסת, [ברכות ו:]: וכדאמר ר' אליעזר

לעומקו של מקרא נצבים וילך

ולזה אמר הכתוב וַגִּרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מִחֲגִירָה, שזה יורה על הנשמה המתגוררת בתוכך.

זְקַנְיֶכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם פִּירַשׁ רַש"י הַחֲשׁוּב חֲשׁוּב קוּדֵם. ולפי זה יובן מדוע הזכיר הכתוב טַפְּכֶם לַפְּנֵי נְשִׂיכֶם, כי החשוב חֲשׁוּב קוּדֵם. שאין העולם מתקיים אלא בִּשְׂבִיל הַבַּל תִּינוּקוֹת של בית רבן. [שבת קיט:]

והזכיר עוד הכתוב מִחֲטָב עֲצֵיךָ עַד שְׂאֵב מִיְמֶיךָ, שלעתים התפילה היא עבודת מַפְרַכַּת כחוטבי עצים, שצריך לזמר בה עריצים. ולכן אמר מִחֲטָב עֲצֵיךָ. ולעתים התפילה היא נְעִימָה ועריבה, כגון בהלל והודאה, וכשאיבת מים בששון, ואשר על כן הזכיר הכתוב עַד שְׂאֵב מִיְמֶיךָ. כדפירש רש"י בברכות ו: במקום רנה. בבהכ"נ ששם אומרים הצבור שירות ותשבחות בנעימת קול ערב.

לְעֵבְרָךָ בְּבִרְיַת ה' אֶלְקֶיךָ וּבְאֵלֹתָי אֲשֶׁר ה' אֶלְקֶיךָ פָּרַת עִמָּךְ הַיּוֹם. כאן רמז הכתוב שתפילת רבים אינה חוזרת ריקם, וכדאמר רב יהודה [מגילה י"ז:] ברית כרותה לי"ג מדות שאינן חוזרות ריקם.

שהיתה מתפללת תפילת העמידה. ע"ש.

ואשר על כן תדרש הפרשה כמין חומר:

אַתֶּם נִצְבֵּיִם העומדים בתפילה. אַתֶּם לרבות שלוחכם, הוא הרמז לשליח צבור. הַיּוֹם, שכל יום ויום תפילתו שלו. שאם עבר זמנו בטל קרבנו. או תאמר שכוונתו להיום המיוחד לתפילה הוא ראש השנה, שבו כולם עומדים לדין ועוברים לפניו כבני מרון. [וכן רש"י איוב א,ו']. לכן נאמר פְּלִיכֶם. וכן תרמוז המלה פְּלִיכֶם לתפילה בצבור, שכולם מכונסים בה יחדיו. לַפְּנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם כדאמר להו' ר' אליעזר לתלמידיו וכשאתם מתפללים דעו לפני מי אתם עומדים ופירש רש"י שם, כדי שתתפללו ביראה ובכוונה.

רְאִשֵׁיכֶם וְשִׁבְטֵיכֶם זְקַנְיֶכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם פֶּלְאֵי אֵישׁ יִשְׁרָאֵל, טַפְּכֶם וְנְשִׂיכֶם וגו' שחובת התפילה חלה על כולם, כי היא בקשת רחמים. והחיוב לבקש רחמים הוא לא רק על הגוף, אלא גם על הצלת הנשמה, שהרי הנשמה היא שמתפללת, ומבקשת גם על עצמה, שתשוב בבוא העת לבוראה בטהרה.

לעומקו של מקרא נצבים וילך

למטה. קדיש על ארעא עובד גבורתה, קדוש לתמא, הוא כנגד גבורה, וכנגד זה אומרים אלהי יצחק, שבזכות יצחק נעשים גבורות ה' בהשגחתו ית' בארץ. קדיש לעלם ולעלמי עלמא, הוא קדוש באמצעייתא, והוא כנגד תפארת, וכנגד זה אומרים אלהי יעקב, שבזכות יעקב שהוא התפארת מקושר העולם למטה עם העולם העליון דרך כל העולמות.

וכן מלכותא דארעא מקושרת עם כתר עליון דאצילות דרך כל הספירות. והוא סולם יעקב המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, הוא הבריח התיכון שבאבות המקשר בין הגבורה והחסד, והוא צירופם והמשכם ונקרא תפארת המקשרת את כל העולמות להיות אחד.

היא תפילת העמידה המקשרת כל העולמות להיות אחד.

***

ולא אתכם לבדכם וגו', ואת אשר איננו פה עמנו היום. כאן ירמוז הכתוב על החיוב להתפלל גם על הנשמות אשר כבר אינם פה עמנו היום (כט, יג').

כאשר דבר-לך וכאשר נשבע לאבתיה לאברהם ליצחק וליעקב: כאן ירמוז לג' ראשונות שהן ג' אבות, וכן לברכה ראשונה שנאמר בה אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב.

ובשימת לב להמדרש הנ"ל, המלאכים אומרים בכל יום: קדוש קדוש קדוש, וישאל אומרים: אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב.

זה לעומת זה. כנגד ג' פעמים קדוש, אומרים בני ישראל ג' אבות.

ולעומקו של מקרא יש לומר בעניין מדרש זה, כפי שמובא בתפילת ובא לציון גואל, התרגום של ק'ק'ק', ומקבלין דין מן דין ואמרין קדיש בשמי מרומא עלאה בית שכינתה, קדיש על ארעא עובד גבורתה, קדיש לעלם ולעלמי עלמא, וכן כפי שמובא בזוה"ק בשלח נב עמ' א' קדוש לעילא. קדוש באמצעייתא. קדוש לתמא. קדוש חסד. קדוש גבורה. קדוש תפארת,

ואשר על כן יאמר: קדיש בשמי מרומא עלאה בית שכינתה הוא קדוש לעילא, הוא כנגד חסד, וכנגד זה אומרים אלהי אברהם. שבזכות אברהם אבינו מושפעים החסדים מלמעלה

לעומקו של מקרא נצבים וילך

לתפילתם של צדיקים שכן אמר למשה
דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבַּר הַגָּה, למרות שכבר
 נגזרה עליו הגזירה ונמנע ממנו להמשיך
 להתפלל שנאמר **אֶל-תּוֹסֵף. אֶל-תּוֹסֵף**
 מחד ו **דַּבֵּר אֵלַי עוֹד** מאידך, להראות
 עד כמה הקב"ה **מתאווה** לתפילתן של
 צדיקים. ועי"ש בארוכה.

כן תרמוז פרשתנו, **וְאֵת אֲשֶׁר אֵינְנוּ**
פֶּה עֲמָנוּ הַיּוֹם את אשר אינם באים
 לעמוד ולשפוך שיח לבם וכביכול אין
 להם **פֶּה**, להם מצפה ומיחל הקב"ה מתי
 יבואו אל ביתו להללו ולשבחו בפה
 אשר ברא להם לכבודו. ויהיו גם הם **פֶּה**
עֲמָנוּ הַיּוֹם.

***

כִּי אַתֶּם יִדְעֶתֶם אֵת אֲשֶׁר יִשְׁכְּנוּ
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֵת אֲשֶׁר עֲבַרְנוּ
בְּקֶרֶב הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עֲבַרְתֶּם (כט, טו').

יש ליתן טעם בכפילות ובחזרה על
 הדברים. **אֲשֶׁר עֲבַרְנוּ, אֲשֶׁר עֲבַרְתֶּם**.
 וכן מה היא הידיעה אשר אמר **כִּי אַתֶּם**
יִדְעֶתֶם. ויש לומר, אשר עברנו כוונתו
 ברגלינו, אשר עברתם כוונתו על
 דברי תורה. **כִּי אַתֶּם יִדְעֶתֶם** את מ"ט
 שערי טומאה שבמצרים אשר יצאתם
 מהם, ואשר עברתם שם על כל דברי

וכן על הנשמות של אלו **שעדין לא**
נולדו, כדתניא בברכות ס. שלשה ימים
 הראשונים יבקש אדם רחמים וגו',
 משלשה ועד ארבעים יבקש רחמים
 שיהא זכר, וגו' משלשה חדשים ועד
 ששה יבקש רחמים שלא יהא נפל
 משה ועד תשעה יבקש רחמים שיצא
 בשלום.

או פֶּלֶף לְדַרְךְ זו, אֵת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֶּה,
 ירמוז למתפלל בצבור, ולכן אמר **עֲמָנוּ**
עֲמַד הַיּוֹם, וְאֵת אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֶּה עֲמָנוּ
הַיּוֹם יכוון לעם שבשדות. [ראש השנה
 לה.].

ועל דרך הצח, באומרו **וְאֵת אֲשֶׁר**
אֵינְנוּ פֶּה עֲמָנוּ הַיּוֹם אל תקרי **פֶּה** אלא
פֶּה. וירמוז למה שאמר ר' יצחק [יבמות
 סד.]. שהקב"ה **מתאוה** לתפילתם של
 צדיקים. שכביכול הקב"ה מצפה מתי
 יבוא האדם לביתו להשמיע **בְּפִה** אשר
 בראתי לו, את תפילתו.

וכאשר הובא **בלעומקו של מקרא** לפ'
 ואתחנן עה"פ **אֶל-תּוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד**
בְּדַבַּר הַגָּה (ג, כו') שהטעמים חילקו
 קצת את הפסוק **אֶל-תּוֹסֵף** שהוא ברביע
 כהפסקה קלה, להותיר לנו את המשך
 הפסוק **דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבַּר הַגָּה**
 להורות על כך שהקב"ה **מתאווה**

לעומקו של מקרא נצבים וילך

בתרגום הרוה היינו שוגג, חטאי שלותא, והצמאה היינו המזיד כתרגומו זדנותא. וכן פירש רש"י. ולפי זה יהיה קשה מדוע אמר למען. שאין תלמוד לומר למען. שהרי למען הוא כדי ש... או בעבור ש... ובודאי החוטא לא יגיד כן כדי להרבות את ענשו. וגם התורה לא תגיד כן, שכביכול יאמר החוטא כי בשרירות לבי אלך כדי שהתורה תוסיף עונש על ענישתו. ומה תלמוד לומר למען.

ואכן, פירש הרמב"ן ואין "למען" במקום הזה טעם שאלך בשרירות לבי בעבור שאספה הרוה עם הצמאה, אבל הוא כמו "לספות" יאמר הכתוב כי בעבור זה יהיה כך כי בכל סבה עם עלול יאמר "למען". כלומר שהלמען כאן הוא בהוראה של תוצאה ישירה וטבעית ממעשיו. ולא כדי ש... אלא בגלל ש... כלומר בגלל מעשיו אספה עליו רעותיו.

וכן התחבטו בזה עוד מפרשים כר' אליהו מזרחי (הרא"ם), וכן המהר"ל בספרו גור אריה על התורה מה הוא הלמען הכתוב כאן.

ולעומקו של מקרא, אפשר לקיים את הלמען בהוראתו הרגילה כדי ש...

התורה הזאת והתחזקותם ונהייתם לעם, ואשר עברתם מחיי טומאה לחיי טהרה.

***

ראש וְלַעֲנָה לְמַעַן סְפוֹת הַרְוָה אֶת- הַצִּמְאָה

ולכן אמר [כט, יז] פֶּן-יִגַּשׁ בְּכֶם וְגו' פֶּן-יִגַּשׁ בְּכֶם עַרְשׁ פְּרָה רֹאשׁ וְלַעֲנָה. ובאומרו ראש ולענה כוונתו בזה, שאחרי שטעם טעם ההתחזקות לא ירצה לחזור לראש, לראשית היותו שרש לענה, בהיותו במ"ט שערי טומאה כאשר ענה את נשמתו שוכנת חיקו. וזה נרמז במילה לענה. וצריך להתחזק בזה ביותר, כי לעתים יהיה נעים זכרון ההפקרות, לכן אמר פעמיים באותו פסוק פֶּן-יִגַּשׁ בְּכֶם פֶּן-יִגַּשׁ בְּכֶם, ובשימת לב הראשון בתלישא, שהרי תלש עצמו מחיי ההפקר, והשני ברביע שעדיין זכרון ההפקר רובץ עליו וצריך להתחזק כנגדו. [ורביע הוא לשון רובץ בארמית]. וְהַתְּבַרְךְ בְּלִבְכוּ לְאִמֹר שְׁלוֹם יִהְיֶה-לִּי כִּי בְשָׂרָוֹת לִבִּי אֶקְרָא לְמַעַן סְפוֹת הַרְוָה אֶת-הַצִּמְאָה (שם, יח') אם יחזור בו מצדיקותו.

לעומקו של מקרא נצבים וילך

רק על הזדונות ולא על השגגות. ועתה אני כורת עמכם שוב ברית, אומר הקב"ה למען ידע החוטא שיענש גם על השגגות. וזה הכוונה למען ספות הרוה את הצמאה. שהברית הזאת בהר גריזים והר עיבל, יש בה תוספת. היא למען התוספת של עונש השגגות, על מה שהיתה הברית בחורב עונש רק על הזדונות. וזהו למען ספות הרוה את הצמאה.

ועוד י"ל, ספות מלשון סוף. הרוה שוגגים הצמאה מזידים. וכך הם ערך הדברים: לא יאבה ה' סלוח לו, וכו' וכל זאת כדי ליראו, ויתן לב לשוב מיראה, והשב מיראה זדונות נעשים לו כשגגות. וזה למען ספות. שיהיה סוף לזדונות וייהפכו לשגגות על ידי תשובה מיראה. ואחרי כן יתן לב לשוב גם מאהבה, ויתוספו גם השגגות. ליהפך לזכויות. ולא ישוב לכסלה עוד. [תהלים פה ט']

ולכן נסמכה פרשת התשובה מאהבה לכאן, (פרק ל') ללמד התועים בינה ואחרי שובם מיראה יתנו לב לשוב מאהבה, וגם השגגות יתהפכו להם לזכויות. ולכן אמר למען ספות הרוה את הצמאה. ויהיה ערך ספות כמו להביאה לסופה. שבתחילה התשובה

ובעבור ש.. בשני אופנים. האחד, שאכן החוטא עצמו רוצה ללכת בשרירות ליבו למען כדי שיוסיף חטאים של זדונות על השוגג. כי זה דרכו של שרש פורה ראש ולענה, שלא יסתפק בשגגות. אלא בשרירות לבו ירצה גם את הזדונות. ובזה יתן טעם למפרש הצמאה אלו הזדונות. שצמא לעבור בזדון. כעין מה שאמר רב הונא, עבר עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר. ואף כי בתחילה היה שוגג, ההיתר יתיר לו עתה בשרירות לבו לעשות חטאיו במזיד. לכן לפי זה יאמר החוטא, בשרירות לבי אלך למען ספות, למען אוסיף גם את הזדונות על השגגות שעשה עד כה. ויהיה ערך המילה את, כמו עם. הרוה עם הצמאה.

האופן השני, שיהיה הלמען נאמר אמנם על ידי הבורא, ויחזור הענין לראש הפרשה. לְעַבְרָךָ בְּבְרִית ה' אלקיך וּבְאֱלֹהֵי אֲשֶׁר ה' אלקיך פָּרַת עִמָּךְ הַיּוֹם. כי יש לשאול הרי כבר כרת אתנו ברית בחורב, ולמה יכרות שוב את הברית הזאת. לכן המשיך ואמר לְמַעַן הַיּוֹם-אֲתָךְ הַיּוֹם | לֹא לְעַם וְהוּא יִהְיֶה-לְךָ לְאֱלֹקִים וְגו'. והמשיך ואמר פעם שנייה למען. כי הברית בחורב, היה בה לכאורה כדי לענוש

לעומקו של מקרא נצבים וילך

וייש לשאול אם כן, מדוע יהיה נקוד רק על ה"ע" שבמילה **עַד**. שיכול היה במקום י"א נקודות לנקד י"ב נקודות ויהיה נקוד גם על כל המילה **עַד**. או יהיו רק **עַשֶׂר** נקודות רק על **לְנוּ** ולבנינו.

ולעומקו של מקרא יש לומר, שאכן בדווקא יש כאן י"א נקודות. שהיו צריכות להיות הנקודות על האותיות ל'י'ה'ו'ה' א'ל'ה'י'נ'ו' למעט ממשמעות הכתוב את כל באי עולם שאין להם חלק בנסתרות, אלא רק לה' לבדו. שהרי נאמר הנסתרות לה' אלקינו, שרק הוא יודע את סתרינו להעניש על הנסתרות. ולכן יש י"א נקודות כמנין האותיות ל'י'ה'ו'ה' א'ל'ה'י'נ'ו'.

ומכיון שהנקודות באות למעט, אין זה דרך ארץ למעט משם ה' אלקינו, ולכן כביכול נָזוּ הנקודות שְׁמֵאלָהּ לתיבות הבאות לנו ולבנינו, אלא מכיון שהם י"א במספר, לכן הנקודה צריכה להיות גם על האות ע' שב"עד".

ובהיות הנקודות באות למעט את הערבות על הנסתרות, ממילא הן גם ממעטות את התוכחות, שאין אדם יכול

מיראה תסוף את הצמאה ותשאר רק רוח, ולאחר מכן גם הרוח תסוף. ויהיה נצב ביום הדין למשפט כשכולו זכאי.

***

נְקוּד עַל לְנוּ וּלְבָנֵינוּ עַ

הַנְּסֻתָּת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהַנְּגִלָּת לְנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד-עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת-כָּל-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת. (כט, כח')

נְקוּד עַל לְנוּ וּלְבָנֵינוּ עַ

פירש רש"י נקוד על לנו ולבנינו, [ועל "ע" שבמילה עַד] לדרוש שאף על הנגלות לא ענש את הרבים עד שעברו את הירדן (סנהדרין מג:), משקבלו עליהם את השבועה בהר גרזים ובהר עיבל, ונעשו ערבים זה לזה:

והם י"א נקודות מעל המלים כדי למעט ממשמעות הכתוב, כפירש"י שגם על הנגלות לא ענש עד שעברנו את הירדן.

לעומקו של מקרא נצבים וילך

לפני יום הדין וניתן לב לשוב מיראה,
כהכנה לתשובה מאהבה.

ועל דרך הרמז והסוד, אֵלֶּה הוא
אחד מע"ב שמות הקדש היוצאים מג'
פסוקים בפרשת בשלח, ויסע ויבא ויט.
והוא שם של **חסד ורחמים**.

ובא הכתוב לבשרנו, שגם כאשר
תרבוץ עלינו הַאֵלֶּה והשבועה, הרי
היא רק לִיְרָאֵנוּ, ולא לכלותנו. כי טוב
ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו.

***

וישִׁלְכֶם אֶל-אֶרֶץ אֲחֵרָת כַּיּוֹם הַזֶּה.
(שם, כז')

יש ליתן טעם מדוע במסורת ל' גדולה,
ומה הוא שאמר **כיום הזה**. **ויש לומר**,
על דרך הצח, כך אומר הקב"ה, אף על
פי שהשלכתי אתכם, עדיין אתם לִי.

לכן נאמר **וישִׁלְכֶם**, כאומרו **ויש לי**
אתכם.

ועוד י"ל, **על דרך הרמז**, שירמוז על
שובנו מגלות ראשונה לאחר ע' שנה.
וכאומרו, ארבעים שנה אקוט בדור.

להוכיח על הנסתרות, שאין אדם יודע
מה במטמוניות לבו של חברו.

ואשר על כן יובן לעומקו של מקרא,
ועל דרך המוסר, מדוע תהיה ה"ע"
שבעד נקודה: **שהרי** בהלכות יום
הכיפורים (תרח, סעיף ב', בהגה) מובא
שצריך אדם להוכיח את חברו **עד**
שיכהו. **ולא עד בכלל**. **שלא יגיע לכלל**
שנאה ולכלל הכאה.

לכן תהיה הנקודה ב"עד" רק על ה"ע",
לומר **עד ולא עד בכלל**.

ועוד על דרך הצח, תלמד ה"ע" **על**
טוב-עין. שגם כאשר הוא מוכיחו
לחברו, שִׁינְאָהוּ **בעין טובה**. ועל ידי
כך תישמע תוכחתו ביותר.

***

וְרִבְצָה בּוֹ פֶל-הָאֵלֶּה

הַפְּתוּכָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה (שם יט').

וְרִבְצָה. יש ליתן טעם מדוע נאמר
ורבצה. ויש לומר מאי ורבצה, ככתוב
לפתח הטאת רובץ. כאריה הזה הרובץ
בפתח והבריות חוששות ממנו. ולכן
רובץ הטאת כאריה, כדי לירא בו את
הבריות. **ואריה** הוא לשון **יראה**. **לכן**
נאמר **וְרִבְצָה בּוֹ פֶל-הָאֵלֶּה** כדי ליראנו

לעומקו של מקרא נצבים וילך

הוא הַשִּׁיבֵנוּ. אָמַר לָהֶם שְׁלָכֶם הוּא, שְׁנֹאֲמַר (מלאכי ג, ז): שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשְׁבְּחָה אֲלֵיכֶם, נְאֻם ה', אֲמַרְהָ לְפָנָיו רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם שְׁלָף הוּא, שְׁנֹאֲמַר (תהלים פה, ה): שׁוּבֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ, לְכָךְ נֹאמַר: הַשִּׁיבֵנוּ ה' אֱלֹהֵי וְנִשְׁבְּחָה.

נראה לכאורה שהמדרש הכריע לטענת כנסת ישראל, שנאמר השיבנו שתחילה הקב"ה ישיבנו ואח"כ אנחנו נשובה.

אלא שמהפסוקים שבפרשתנו מוכח ההיפך. ושבת עד ה', ושב ה'. וְשִׁבְתָּ עַד ה' קוֹדֵם אַתָּם כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְאַחֲ"כַּ הַקָּב"ה יְשִׁיבְכֶם, שֵׁנֹאֲמַר וְשָׁב ה'. ואיך יכריע המדרש נגד פסוקים מפורשים!?

ולעומקו של מקרא יש לתרץ ולומר. שאמנם, גם המדרש יעיד כהפסוקים שבפרשתנו, שהצעד הראשון לתשובה עושה האדם, אע"פ שנאמר בו הַשִּׁיבֵנוּ וְשׁוּבֵנוּ, שהרי עצם פנייתו של האדם לבוראו לומר לו השיבנו, עצם פנייתו זאת, כבר נחשב לו שהוא האדם, הוא עושה את הצעד הראשון תחילה.

וכך הוא החשבון. וַיִּשְׁלַכְכֶם, הוא וישלך ב. שהשליך ב' שנה ועוד ל' שנה. ולאחר מכן הִקְזִיזְנוּ אֵלָיו, שנאמר ויש לי. שהם ראשית המילה של וישליכם. וכנ"ל, וכאומרו ועדיין יִשְׁכֶם לִי. או יש לי אתכם.

***

לפרשת התשובה

[פרק ל']

וְשִׁבְתָּ עַד ה' אֲלֵקִיד וְגו' וְשָׁב ה' אֲלֵקִיד אֶת-שְׁבוּתֶךָ וְגו'.

ירמוז למה שאמרו חז"ל [מדרש רבה איכה רבתי פרשה ה], שלכאורה יש ויכוח בין כנסת ישראל להקב"ה.

הקב"ה אומר שובו אלי, ואשובה אליכם. כלומר בתחילה אתם תשובו, ואז אשובה אליכם.

וכנסת ישראל אומרת השיבנו אליך, ונשובה. בתחילה השיבנו אתה, ואז אנחנו נשובה.

וכן דברי המדרש: הַשִּׁיבֵנוּ ה' אֱלֹהֵי וְנִשְׁבְּחָה, אֲמַרְהָ כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לְפָנָיו הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם שְׁלָף

לעומקו של מקרא נצבים וילך

רְחֵקָה הוּא: {יב} לֹא בְשָׂמִים הוּא
לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה-לָנוּ הַשְּׂמִימָה
וַיִּקְחֶהָ לָנוּ וַיִּשְׁמַעְנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָה:
{יג} וְלֹא-מֵעֶבֶר לָיָם הוּא לֵאמֹר מִי
יַעֲבֶר-לָנוּ אֶל-עֶבֶר הַיָּם וַיִּקְחֶהָ לָנוּ
וַיִּשְׁמַעְנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָה: {יד} כִּי-
קָרֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר מְאֹד בְּפִיךָ
וּבְלִבְּךָ לַעֲשֹׂתוֹ: (ל,יא-יד)

וַיִּשְׁמַעְנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָה. לכאורה
קשה. מדוע תקדים התורה נשמע
לנעשה. וַיִּשְׁמַעְנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָה. והרי
כבר הקדמנו נעשה לנשמע במתן
תורה. וכן מה שאמר וְלֹא-מֵעֶבֶר לָיָם
הוּא, מדוע חזר פעם נוספת לומר
וַיִּשְׁמַעְנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָה.

וייש לומר שהקדמת נשמע לנעשה הוא
כעין מה שנאמר בפר' ואתחנן, (ה,כד)
וְאֵת | תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ אֶת-כָּל-אֲשֶׁר יְדַבֵּר ה'
אֵלֵינוּ אֵלֶיךָ וַיִּשְׁמַעְנוּ וַעֲשִׂינוּ.

וגם שם יש לשאול, והרי אמרו היפך
הדברים נעשה ונשמע. ותגדל
הקושיה, שהרי בהמשך אומר הקב"ה
הִיטִיבוּ כָּל אֲשֶׁר דִּבְרוּ (שם כה). ומאי
הִיטִיבוּ, הרי לכאורה היטיבו יותר
באמרם נעשה ונשמע.

נמצאנו למדים שכאשר המבקש
לשוב אל ה' פותח ואומר השיבנו, בזה
מתקיימים דברי המדרש ופסוקי התורה
כאחד. וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹקֶיךָ, באמריך
אליו השיבנו. וְשָׁב ה' אֱלֹקֶיךָ אֶת-
שְׁבוּתֶךָ כי נענה לבקשתך "השיבנו".
וכן במדרש אע"פ שלכאורה נאמר
שובנו אלוקי ישענו, הרי עצם פניית
האדם לבוראו מוכיחה שהצעד
הראשון הוא בידי האדם.

***

וְשַׁבְתָּ עַד, כִּי תָשׁוּב אֵל

כִּי תָשׁוּב אֵל ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לִבְּךָ
וּבְכָל נַפְשֶׁךָ (ל,י)

בתחילה אמר ושבת עד ה'
ולבסוף אמר כִּי תָשׁוּב אֵל ה'.
שבתחילה הוא שב מיראה, ותשובה זו
היא עד ה' ולא עד בכלל, ואח"כ הוא
שב מאהבה, ובכך הוא שב אֵל ה' ועד
בכלל.

***

וַיִּשְׁמַעְנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָה

כִּי הַמַּצְנֶה הַזֶּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מַצְנֶה
הַיּוֹם לֹא-נִפְלְאת הוּא מִמֶּךָ וְלֹא

לעומקו של מקרא נצבים וילך

לֹא בַשְּׁמַיִם הוּא לְאֹמֵר מִי יַעֲלֶה-לָנוּ
הַשָּׁמַיְמָה וַיִּקְרָתָהּ לָנוּ וַיִּשְׁמַעֲנוּ אֹתָהּ
וַנַּעֲשֶׂנָה:

ומשום שעתה לא בשמים היא, על כן
יש להקדים קודם שמיעה, וַיִּשְׁמַעֲנוּ
אֹתָהּ שהיא עמל התורה ורק לאחר מכן
עשייה. וַנַּעֲשֶׂנָה. שאם לא ילמד, כיצד
יעשה.

ומה שִׁפְפַל הַעֲנִין לומר וְלֹא-מַעֲבָר
לִפְנֵי הָאֵל, כוונתו לומר שהתורה לא
תִּמְצָא בסחרנים ובתגרנים ללא עמל
התורה. כמובא בעירובין נה.

וכמעשה בר' יוחנן ואילפא, בתענית
כא. שר' יוחנן המית עצמו באהלה של
תורה, ואילפא יצא אל מעבר לים
לסחרה, ואע"ג כשחזר אילפא מצאוהו
שהוא בקי בכל חדרי התורה, ואולי אף
יותר מר' יוחנן, שאילפא נחשב
ל"סיני", ור' יוחנן ל"עוקר הרים"
וקבעו חכמים ש"סיני" עדיף, שיודע
ובקי בכל התורה כולה, אע"פ כן לא
הסכים אילפא להיות ראש ישיבה
במקום ר' יוחנן, ורמז בתשובה
לשואלים אותו, "מצוה לשמוע דברי
המת". שִׁפְשַׁט כוונתו הוא לשמוע
לצוואת שכיב מרע, כפי ששאלוהו. אך
רמז בזה לר' יוחנן שהמית עצמו

ולעומקו של מקרא יש לומר,
שהדברים האלו שאמרו וַיִּשְׁמַעֲנוּ
וַנַּעֲשֶׂנָה, הם מה שאמרו לאחר מתן
תורה. ומה שאמרו נעשה ונשמע זה
לפני מתן תורה.

וביאור הדברים הוא, שלפני מתן
תורה היו בדרגת המלאכים גבורי כח
עושי דברו לשמוע בקול דברו, עוד
טרם הבינו פירושי התורה ממשה רבנו.
ולכן קבלו עליהם בנעשה ונשמע
כמלאכי השרת.

אך לאחר מתן תורה התעלו יותר
להיות בדרגת מקבלי התורה והיא
דרגה יותר קרובה למשה רבנו,
ומעולה מן המלאכים, כי התורה לא
נתנה למלאכי השרת, וצריך לעמול
בה כדי להבינה.

וכדי להגיע לדרגה זאת לא ניתן
לעשות בלי לשמוע תחילה, וללמוד
וללמד.

הכי נמי, בפרשת נצבים אמרו
וַיִּשְׁמַעֲנוּ אֹתָהּ וַנַּעֲשֶׂנָה, כי זה לאחר
מתן תורה, ודייקא נמי שנאמר כאן לֹא
בַשְּׁמַיִם הוּא.

לעומקו של מקרא נצבים וילך

וייש לשאול, שהרי בנדורים דף לב ע"א אָמַר רבּי אֶלְעָזָר גְּדוּלָה תוֹרָה שְׁאֵלְמָלָא תוֹרָה לֹא נִתְקַיְמוּ שְׁמַיִם וְאָרֶץ שְׁנֵאמַר (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקּוֹת שְׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. אִם כֵּן לִכְאוּרָה אֵינָם קִיַּימִים לְעוֹלָם בְּפָנַי עֲצַמָם, אֲלֵא תְלוּיִים הֵם בְּשִׁמִּית הַתּוֹרָה. וְהֵיִאךְ יַעֲיֵדוּ בְהֵם בִּישְׂרָאֵל, אִם יִסּוּרוּ מִן הַדֶּרֶךְ, וְהֵרִי אִם אֵין תּוֹרָה אֵין שְׁמַיִם וְאָרֶץ.

אלא יש לומר לפי מה שנאמר בפר' וילך, (לא, כא') וְהָיָה כִּי-תִמְצָאֲנָךְ אֶתְּוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְעָנְתָהּ הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לְעֵד כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי צְרָעוֹ.

ופירש רש"י שם הרי זו הבטחה לישראל שאין תורה משתכחת מזרעם לגמרי, ולכן בכח ההבטחה הזאת יהיו השמים והארץ קיימים לעולם ויוכלו להעיד בהם בישראל לזרזם להרבות תילים בתורה.

***

וילך

באהלה של תורה כל אותו זמן שאילפא סחר מעבר לים.

ונרמזו הדברים גם בפרשתנו, באומרו: וְלֹא-מֵעַבְרָ לָיִם הוּא לְאִמְרֵי מִי יֵעַבְר-לָנוּ אֶל-עַבְרַת הַיָּם וְיִקְחֶנָּה לָנוּ וְיִשְׁמַעֲנוּ אֶתְּהָ וְנַעֲשֶׂנָּה.

וכאמרו: שאי אפשר לזכות לתורה ללא עמל התורה. ואשר על כן הקדים הכתוב נשמע לנעשה: וְיִשְׁמַעֲנוּ אֶתְּהָ וְנַעֲשֶׂנָּה. והוא עמל התורה המביא לידי מעשה.

או פלך לדרך זו: שידברו פסוקים אלו במצות התשובה, ואי אפשר לתשובה שתיעשה אם לא ישמע ויקבל תחילה כל ענייניה.

ואשר על כן הקדים בה נשמע לנעשה. וְיִשְׁמַעֲנוּ אֶתְּהָ וְנַעֲשֶׂנָּה.

***

העידתי בכם היום את-השמים ואת-הארץ (שם, יט')

פירש רש"י את השמים ואת הארץ שהם קיימים לעולם. ויהיו עדים שאני התריתי בכם. וכן בהאזינו פירש שהם קיימים לעולם.

לעומקו של מקרא נצבים וילך

ומה תלמוד לומר לא אוכל עוד לְצֵאת וּלְבֹא.

ולעומקו של מקרא יש לומר, שבאומרו נטלה ממני הרשות אין כוונתו רק לעניין הרשאה, האם הוא רשאי או לא להיכנס לארץ. כלומר האם יש לו רשות והוא ינוקד בשווא תחת הרי"ש. אלא גם כיוון שנטלה ממנו הרשות. בניקוד קמץ. רשות בהוראה של שְׂרָרָה. כמו שאמרו בפרקי אבות [א, י'] "אל תתודע לרשות".

ומאותו היום נטלה ממנו הרשות ונתנה ליהושע, אלא שיהושע לא השתמש ברשות בחייו של משה.

ובזה יבוא על מקומו בשלום הפירוש לְצֵאת וּלְבֹא לצאת בענייני רשות, ורשות לבוא אל הארץ.

ושמא י"ל שלכן תרגם יונתן וילך משה נֶאֱזַל מִשָּׁה לְמִשְׁכַּן בֵּית אוֹלְפָנָא. שגם מי שנטלה ממנו הרשות, ונסתתמו מסורות ומעיינות חכמה ממנו, הרי הוא מוצא את עיקר חיותו בבית המדרש, בבית אולפנא. ומשנכנס לבית המדרש, למשכן בית אולפנא, הכל נפתח מחדש

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וּגּוֹ' לֹא-אוֹכֵל עוֹד לְצֵאת וּלְבֹא וּגּוֹ'

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל (לא, א')
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בֶּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם לֹא אוֹכֵל עוֹד לְצֵאת וּלְבֹא וְה' אָמַר אֵלַי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה (לא, ב')

פירש רש"י לא אוכל איני רשאי. וזה לשונו: יכול שתשש כחו, תלמוד לומר לֹא-כִּהְיֶה עֵינָיו וְלֹא-גַם לָקָה (דברים לד, ז), אלא מהו לא אוכל, איני רשאי, שנטלה ממני הרשות ונתנה ליהושע.

לכאורה מתיחס רש"י בפירושו לרשות להכנס לארץ, שכן פירש שנטלה ממני הרשות ונתנה ליהושע, וכפי שמתעיים הפסוק וה' אָמַר אֵלַי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה (לא, ב')

ויש לשאול, הרי לכאורה לא התיחס רש"י לאומרו לא אוכל עוד לְצֵאת וּלְבֹא, אלא רק לאומרו לא אוכל עוד לְבֹא, כביכול לא אוכל עוד לבוא ולעבור את הירדן ולהיכנס לארץ.

לעומקו של מקרא נצבים וילך

משה רבנו כח התפילה וכח התורה,
ולכן נאמר **וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה**.

מכת בית המדרש. וזו היא מעין
ההבטחה **כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ**.

***

ועל דרך הצח, ירמזון אילין מיליא
לשנותיו של משה שהם מאה ועשרים
שנה. כיצד: **האותיות יו"ד למ"ד מן**
וילך, במילואן, הרי הן 94, ועוד ו' כ'
הרי בגימטריה 120. לומר לך שכל
המאה ועשרים שנותיו הלכו עמו אל
כל בני ישראל להיפרד מהם ביומו
האחרון.

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה. על דרך הרמז והסוד,
שהיו מלווים לו למשה שני מלאכים
קדושים, **מה"ש ו-כל"י**, והם משמות
ע"ב היוצאים מג' פסוקין ויסע ויבא ויט
שבפר' בשלה. והם אותיות **ויל"ך**
מש"ה.

וכן, ויל"ך בגימטריה קטנה שלש
120 בגימטריה קטנה גם שלש.
וכן השם מש"ה אשר נרמז לו כבר
מימי בראשית, **יורה על מאה ועשרים**
שנה, שכן אמרו בגמ' (חולין קלט עמ'
ב') אמרי ליה פפונאי לרב מתנה: משה
מן התורה מנין, אמר להם {בראשית ו-
ג} **בְּשֵׁם הָאֱלֹהִים הַשָּׁמַיִם הָאֵלֶּיךָ הָיָה בְּעֹרֶךָ.**

ובשרשי השמות לרמ"ז מוכא על
השם הק' **מה"ש** שהוא מע"ב שמות,
שהוא הממונה על המות ועל החיים,
ואשר על כן ילוח אותו ביום מותו
לחיים הנצחיים. והמילה **יל"ך** היא
השם הק' **כל"י**, והוא משמות ע"ב
ומכוון כנגד המילה **"לבבכם"** [ולעבדו
בכל לבבכם] שבפרשה שניה של ק"ש,
והיא כנגד **כח התפילה** כדאמרו איזו
היא **עבודה שבלב** זו היא תפילה.

ופירש רש"י שם ועוד זה שאלו ממנו
מנין למשה רמז קודם שבא - שסופו
לבא: **בשגם** הוא בשר. **בשגם**
בגימטריה כמו **משה** וכתוב שם והיו
ימיו **מאה ועשרים שנה** וכך היו ימי
חיי משה **כלומר** עתיד לבא בשגם משה
מן הנולדים וכן ימיו.

וְאֵלֶּיךָ שני השמות שבאו ללוות את
משה ביומו האחרון, הם כנגד **כח**
התפילה וכח התורה. וכפי שאמרו אין
מלוין לו לאדם ביומו האחרון אלא
תורה ומעשים טובים, והיינו שלימדנו

כלומר, גם השם **מש"ה** שהוא
בגימטריה קטנה 3, מורה על כך

לעומקו של מקרא נצבים וילך

או פִּלְגֵי לְדָרֶךְ זֶה, שיצק מנשמתו אל כל ישראל שיהיו כלי מחזיק ברכה, וכפי שדרשו דורשי רשומות כל"י כהנים לוויים ישראל. ונרמז כאן באמרו וַיִּלְכְּדוּ בַטַּעַם הַטִּיפָחָה, שהטיפחא היא בפני עצמה ואינה בהכרח מחוברת עם שלאחריה, ונאמר מִשָּׁה בַטַּעַם אֲתַנְחַתָּא. וכאילו כתוב וּכְלִי מִשָּׁה.

לרמזו שֶהַנִּיחַ משה עצמו בלב כל אחד ואחד מישראל להיות כלי מחזיק ברכה, היא ברכת התורה. וכן נרמז באמרו: אֵל כָּל-יִשְׂרָאֵל, כָּל-יִשְׂרָאֵל ר"ת כל"י.

או פִּלְגֵי לְדָרֶךְ זֶה, שעתה היא שעת פְּלוּת הנפש, בכיסופיה וגעגועיה לבורא עולם, להיות במחיצתו. לכן כתיב וַיִּלְכְּדוּ מִשָּׁה, אל תקרי וַיִּלְכְּדוּ אלא וַיִּכְלֵ. וכמו שנאמר וַיִּכְלֵ מִשָּׁה אֶת הַמְּלָאכָה. (שמות, מ, לג') והוא מלשון גָּמַר, והוא מלשון קָמַד.

וכמבואר בלעומקו של מקרא לפר' פקודי :

וַיִּכְלֵ מִשָּׁה אֶת הַמְּלָאכָה (שמות, מ, לג') מלשון וַיִּכְלֵ אֱלֹקִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלָאכָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. והביאו בעל הטורים מהתרגום ירושלמי ויכל -

שעתיד משה לחיות 120 שנה שהם בגימטריה קטנה 3.

ולעומקו של מקרא, יש לומר שנרמז שמו של משה בפסוק זה לא רק מן המילה בשגם ולא רק מהמשך הפסוק וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, אלא גם מאמרו בְּשִׁגְמָה הוּא בְּשִׁגְרָה שנאמר: וַיִּאמֶר ה' לֹא-יָדוֹן רוּחִי בְּאָדָם לְעֹלָם, בְּשִׁגְמָה הוּא בְּשִׁגְרָה. ועל דרך אל תקרי. אל תקרי בְּשִׁגְרָה בשני קמצים, אלא בְּשִׁגְרָה, בפתח וקמץ, שהוא האדם המְבִשֵׁר. הוא משה, הוא יבשר לבני ישראל את גאולתם, והוא יבשר לבני אדם כי המשפט נתון בידיהם. שנאמר: לֹא-יָדוֹן רוּחִי בְּאָדָם לְעֹלָם, לא אני אהיה דן אותם, כי בשעת כעסי אין מידי מציל. אלא בשר ודם יהיו דנים אותם. שנאמר (תהלים פב, א') בְּקִרְבֵי אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט. וכאשר יעשו דין למטה, לא יהיה דין למעלה, אלא רחמים בדין.

***

או פִּלְגֵי לְדָרֶךְ זֶה, וַיִּלְכְּדוּ מִשָּׁה וּגְו' אֵל-כָּל-יִשְׂרָאֵל, שהלך אל כל ישראל שבכל הדורות ליתן לכל אחד ואחד משרש נשמתו, כפי שאמרו בגמרא משה שפיר קאמרת. שהולך את שרש נשמתו אל כל ישראל.

לעומקו של מקרא נצבים וילך

וכאומרו **וְקָם הָעָם הַזֶּה וכו'.** וזה לפשוטו.

ולעומקו של מקרא אפשר לומר כי יש הכרע, ורמז במה שכתוב (בפר' האזינו) **ולא קם בישראל כמשה.** מאי ולא קם. ולא קם בתחיית המתים כמשה, שקם כפי ששכב. שהרי היה בלי יצר הרע כששכב, וכן כשקם. כי כל תכלית השכיבה היא להיפרד מיצר הרע כאשר נהפך לעפר.

ואם אין יצר הרע אין תכלית להפכו לעפר. לכן כפי ששכב כך קם. מה שאין כן בשאר ישראל. לכן לא קם בישראל כמשה.

ולעומקו של מקרא, גם מי שסובר שהמילה **וְקָם** היא על העם **וְקָם הָעָם הַזֶּה וכו',** הרי נרמז כאן שלא רק משה רבנו יקום בתחיית המתים אלא כל העם הזה, ואף על פי שזנה אחרי אלהים אחרים, הרי עם התשובה תקומה תהיה לו, **וְקָם הָעָם הַזֶּה,** לתחיית המתים. ויהיו הטעמים רומזים לכך. **וְקָם ב"תלישא,"** שנתלש ממנו יצר הרע בעת תחיית המתים, **הָעָם הַזֶּה ב"קדמא ואזלא"** כתרגום הטעמים

וחמד. שחמד הקב"ה את השבת ואת כל אשר עשה. ואשר על כן קרויה השבת חמדת ימים. כן משה, חמד את המלאכה.

ואשר על כן הכי נמי בענינינו גילה משה רבנו את חמדתו הגדולה לכל איש ישראל אשר בכל הדורות. באשר כלתה נפשו לא רק לבוראו, אלא גם אל כל ישראל. שנאמר **וילך משה - ויכל משה.** ולכן כל המשתדל בתורת משה עליו נאמר, **משה, שפיר קאמרת!**

***

**וַיֵּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה הֲנֶךָ שֹׁכֵב
עם-אֲבֹתַיךָ וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנָה |
אֲתָרִי | אֱלֹהֵי גֹכַר-הָאָרֶץ (לא, טז)**

הֲנֶךָ שֹׁכֵב עם-אֲבֹתַיךָ וְקָם

פירשו רבותינו

זה אחד המקראות שאין להם הכרע אם קאי ארישא או אסיפא. אם קאי ארישא וכוונתו למשה ותחיית המתים, כאומרו **הֲנֶךָ שֹׁכֵב וְקָם** או יכוון על העם

לעומקו של מקרא נצבים וילך

להפטרה

[לפר' ניצבים וילך]

ז' דנחמתא

ישעיה פרק-סא י' - סג,ט'

כבר נתבאר בנחמות הקודמות, על פי המדרש פסיקתא דרב כהנא וכפי שהביאו אבודרהם שכנסת ישראל לא נתרצתה בחמש הנחמות הראשונות, עד הנחמה הששית שבה קורא הקב"ה לכנסת ישראל: [ישעיהו ס,א'] "קומי אורי פי בא אורף וכבוד ה' עליך זרח", בהחזירו לה עטרת תפארת בית המקדש.

ועתה בנחמה השביעית מודיעה כנסת ישראל ביד הנביא כי אכן נתרצתה: { שוש אשיש ביהו'ה תגל נפשי באלהי פי הלבישני בגדי ישע מעיל צדקה יעטני כחמו יכהן פאר וכפלה מעדה כליה.

ומעתה, לאחר שהודיעה כי מתרצת היא, מודיע לה הקב"ה בזאת ז' דנחמתא על תקומתה ועל כל הטובות שהוא מעניק לה ובראשה עטרת תפארת וצניף מלוכה.

מקדים והולך, לקראת משה רבנו בתחיית המתים.

***

ויזכר משה באזני כל-קהל
ישראל את-דברי השירה הזאת
עד תמם. (לא,ל')

עד תמם.

בדרך הפשט פירושו עד תמם של דברי השירה, ועל דרך הצח, אפשר לומר עד תמם של ישראל, שנזכרים בראש הפסוק. וטעם הטיפחא יוכיח, שכן תיבת השירה מוטעמת בטיפחא, שהיא כעין הפסקה קלה ואינה בהכרח מתקשרת עם שלאחריה, ולכן יכולים להסמיך את שתי התיבות האחרונות בפסוק עד תמם, עם הרישא של הפסוק שהוא כל-קהל ישראל.

וכן מובא בשם היהודי הקדוש רבו של ר' בונים מפשיסחא, עד תמם, עד תמם של ישראל, שלימדו וחזר ולימדו עד שנהיו כל קהל ישראל תמימים.

***

לעומקו של מקרא נצבים וילך

ובהעניקו לה **כתר מלוכה** בזה היא באה אל המלך בראש השנה להמליכו וליחדו ולהזכיר לפניו מלכויות זכרונות ושופרות.

ואשר על כן, תהיה זאת הנחמה השביעית על פי הסוד מכוונת כנגד ספירת המלכות.

וכל שאר הנחמות המכוונות כנגד שאר הספירות, כולן נשאבות אליה, להודיע מלכותו יתברך בעולם.

וכמים הפנים לפניו כן כביכול לב האדם לאלקיו, וכשם שמעיד הקב"ה על בניו בסוף הנחמתא השביעית הזאת: [סג, י'] וַיִּנְטְלֵם וַיַּנְשְׂאֵם כָּל יְמֵי עוֹלָם, כן באים הבנים ומתפללים בראש השנה לפני בוראם באומרם: מִלֶּךְ וְהַנְּשֵׂא, מִלֶּךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ בְּכַבֻּדְךָ וְהַנְּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקְרָךְ.

ואשר על כן היא הנחמה השביעית והאחרונה בשלשלת הנחמות בהגיענו לפני כסא כבודו בראש השנה, להמליכו וליחדו להקב"ה כָּל יְמֵי עוֹלָם.

***

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות

לטל': 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עילית

ניתן להצטרף לתפוצת מייל

דוא"ל: leshem895@gmail.com

